

Teadussündmus:

Meil töö ja lõbu tasakaalus – viiendast rahvusvahelisest noorte folkloristide konverentsist „Folklore of Connections, Folklore of Conflicts“

**Katre Koppel, Anastasiya Astapova, Aivo Põlluäär,
Liis-Marii Roosnupp, Keiu Telve**

7.–9. oktoobril 2015. aastal toimus viies rahvusvaheline noorte folkloristide konverents, mis kandis seekord pealkirja „Folklore of Connections, Folklore of Conflicts“ („Kontaktide ja konfliktide folkloor“). Konverentsisari sai alguse ühepäevase üritusena Tartus TÜ eesti ja võrdleva rahvaluule ning TÜ etnoloogia osakonna koostöös 2011. aastal. Siis sündis ka idee hakata konverentsi korraldama igal aastal, et anda tudengitele ja noortele teadlastele võimalus oma uurimisteede tutvustamiseks. Leedu kolleegide ning Leedu Kirjanduse ja Folkloori instituudi eestvedamisel ja partnerluses TÜ eesti ja võrdleva rahvaluule osakonnaga toimus järgmine konverents juba kahepäevaseks Vilniuses, tuues kokku suurema rahvusvahelise seltskonna. Kui varem on konverentsi toimumispaigaks olnud kordamööda nii Tartu kui Vilnius, siis viiendal korral kaasati korraldajate hulka TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku käsitöö osakond ning noored uurijad kohtusid hoopiski Viljandis. Nagu 2013. aastal, panustas selgi korral korraldamisse etnoloogia ja folkloristika tudengeid ühendav organisatsioon Tartu Nefa Rühm. Nõnda on konverents lisaks esinemisvõimalusele pakkunud üliõpilastele ja noortele uurijatele konverentsikorraldamise kogemust.

Oma muljeid toimunust jagab üks korraldajatest, TÜ eesti ja võrdleva rahvaluule osakonna nooremteadur Anastasiya Astapova. Tema meenutus näitlikustab hästi, kui võrd rahvusvaheliseks on noorte folkloristide konverents kujunenud:

Viies rahvusvaheline noorte folkloristide konverents heitis valgust väga erinevatele teemadele nagu folkloor ja meedia, vandenõuteooriad ja lahkarvamused, sisseränne ja lesknaiste rituaalid, jalgpall ja stand-up komöödia, muusika ja leivategu ja palju, palju muud. Folkloristide uurimistöö allikad varieerusid, tugines nii arhiivimaterjalidele kui ka välitöödel kogutule. Kuid veelgi enam varieerus materjal geograafilises mõttes, hõlmates India, Ghana, Eesti, Läti,

Leedu, Valgevene, Venemaa, Brasiilia, Kanada, Soome, Itaalia, Pakistani, Malaisia, Bulgaaria ja Serbia folkloori. Noored hääled said võimaluse rääkida oma uurimisteedadel ja õppida juurde mainekatelt kutsutud külalistelt – William Westermanilt (USA) ja Alexander Panchenkolt (Venemaa). Konverentsil loodud tutvussidemeid aitas tugevdada tihe suhtlus vabas õhkkonnas. Lisaks kolmepäevasele akadeemilisele programmile võtsid noored folkloristid osa vastuvõtust Pärimusmuusika Aidas ja traditsioonilise käsitöö töötoast Männiku metsatalus – kõik see muutis ürituse veelgi nauditavamaks kogemuseks. Ka konverentsi akadeemiline tase kasvab ja vaatamata osalejate noorele eale oli suurem osa ettekannetest kõrgetasemelised.

TÜ etnoloogia doktorant Keiu Telve osales kolmes rollis: korraldaja, esineja ja modeerijana:

2015. aastal Viljandis toimunud noorte folkloristide konverents oli järjekorras juba viies, kuid minu jaoks esimene. Ühe aastaga sain aga mitme aasta kogemuse, sest endalegi ootamatult avastasin end kolmes eri rollis – olin konverentsi korraldaja, ettekandega esineja ja paneelijuht. Üritusesari oli mulle muidugi teiste Tartu Nefa Rühma liikmete kogemuste ja lugude kaudu tuttav – mitmeid kordi oli möödunud kuude jooksul meenutatud aasta varem Leedus toimunud konverentsi.

Korraldajameeskonna konverentsi-ootus algab ammu enne osalejate või esinejate oma. Tegutsemistahe kasvab järk-järgult üle pingeliseks ettevalmistusajaks, aeg konverentsini ainult väheneb ning ka üritus ise kipub mööduma organiseerimise lainel. Samal ajal aga võimaldab korraldamistöös osalemine „mõelda ennast teemasse“. Olin enne konverentsi algust korduvalt läbi lugenud kõik teesid, osalenud paneelide komplekteerimises, tutvunud osalejatega registreerimislauas. Igatahes moodustasid eeltegevused kokku väga eeskujuliku ettevalmistuse. Selline süvenemine annab kindlasti konverentsikogemusele juurde. Juba varakult olin välja valinud mõned ettekanded, millest ilma ei tahtnud jääda – Karin Sandelli uuring interneti vihakõnest Soomes elavate rootslaste suunas, Julia Amatuni ettekanne Serbia ja Venemaa jalgpallisõprade

Foto 1. Plenarist Alexander Panchenko peab ettekannet „Conspiracy Theories and Contemporary Legends“. Aivo Põlluääre foto.

Foto 2. Mõtlikud kuulajad. Aivo Põlluääre foto.

läbisaamisest ning Davide Ermacora analüüs uskumusest, et inimese kehas elavad sisalikud, on vaid paar näidet.

Mul on mul siiani hästi meeles konverentsiaegne emotsioon – meid, etnoloogia ja folkloristika eriala noori uurijaid, on nii palju. Tõenäoliselt veedame me kõik enamiku ajast võrdlemisi väikestes osakondades ning veelgi väiksemate töörühmade juures. Tulles kord aastas kokku samasse ruumi, suureneb kindlus, et kultuuriteadustel on kaalu küll.

TÜ eesti ja võrdleva rahvaluule osakonna magistrant Aivo Põlluäär oli konverentsi üks fotograafidest. Piltnikutöö annab liikuvuse.

Noorte folkloristide konverents oli üllatavalt rahvarohke, rahvusvaheline ja mitmekesine. Osavõtjad olid põhiliselt Ida-Euroopast, Venemaalt ja Indiast, mis ilmselt näitabki, millises maailmajaos folkloristika praeguseks kanda kinnitanud on. Fotograafina oli mul vabadus ringi liikuda ja valida, milliseid ettekandeid kuulata. Eriti pakkusid mulle huvi religiooniteemalised ettekanded konverentsi teisel päeval, kus räägiti näiteks kogukonna ja kiriku vahelistest suhetest. Toodi häid näiteid vernakulaarse ja institutsionaalse religiooni erinevusest ning nendevahelistest konfliktiolukordadest, mida oleks huvitav uurida ka Eesti kontekstis.

See, et konverents toimus Viljandis, oli väga värskendav. Igaks päevaks oli organiseeritud meelelahutus – esimesel õhtul vastuvõtt Pärimusmuusika Aidas,

Foto 3. Paneeli „Betwixt and Between: Creating Distance and Proximity“ juhataja Liisi Laineste ja esineja Karin Sandell Åbo Akadeemiast. Aivo Põlluääre foto.

Foto 4. Pärimusmuusika Ait: Avapäeva õhtuse vastuvõtu muusikaline vahepala. Aivo Põlluääre foto.

kus esinesid noored muusikud, teisel õhtul viidi meid bussiga Männiku metsatallu, kus toimusid õpitoad ja saun. Ühest küljest saime sedasi teada, millega tudengid Viljandis tegelevad, teisalt toimus teadlaste vahel sotsialiseerumine, mis muutis kogu ürituse intiimsemaks ja nauditavamaks. Kas pole siis tore näha nende hämmeldunud nägusid, kes on esimest korda elus suitsusaunas? Saunas muutuvad kõik võrdseks – mees ja naine, õppejõud ja tudeng. Aitäh saunakütjale! Loodan, et koostöö rahvaluule osakonna ja Viljandi Kultuuriakadeemia vahel jätkub.

Liis-Marii Roosnupp, kes on TÜ eesti ja võrdleva rahvaluule osakonna magistrant, oskas konverentsiesinejana võtta üritusest maksimumi. Viljandi konverents algas tegelikult juba Tartus, varahommikul koos bussioodates oli õhus tunda meeleolukat lõbusust segatud uniste mõtisklustega ettekandele viimase lihvi andmise osas. Tõenäoliselt see võtabki üldise melu kõige paremini kokku: vaatamata akadeemilisele õhkkonnale on kõik vaba ja tšill, lisaks teadmistele saab ka palju nalja. Samuti andis konverents hea sissevaate sellesse, millega noored kolleegid eri paikades tegelevad – jätkus ruumi nii imestamiseks kui ka rõõmsaks äratundmiseks, nii sarnaste mõtete kui erinevate järelduste osas! Lisaks tuleb tõdeda, et Viljandi on sügisel üks Eesti ilusamaid linnu, langevate värviliste lehtede taustal jalutamine on lõbus ja ilus korruga ning isegi mäest üles vantsimine ei tundunud enam nii kontimurdev. Kokkuvõttes tuleb tunnustada, et nii tarkade ja meeldivate inimeste seltskonnas,

Foto 5. Lustimine Männiku metsatalus.
Aivo Põlluääre foto.

nagu seda on noored folkloristid, on lust aega veeta, teadmisi saada ja jagada ning õhtul veiniklaasi taga muljetada.

Nii võibki öelda, et viies rahvusvaheline noorte folkloristide konverents täitis igati oma eesmärged. Konverentsil osalesid noored uurijad ja üliõpilased maailma eri paigust kokku pea 50 omanäolise ettekandega. Lisaks esinemis- oskuste lihvimisele rikastasid kohalikud folkloristika ja etnoloogia tudengid ning nooruurijad oma kogemustepagasit nii korraldusmeeskonnas osalemise kui ka paneelide modereerimisega. Kindlasti ei saa alahinnata konverentsi seltskondlikku osa, mis pakkus kultuurilist elamust, kuid siinjuures ehk olulisemgi, aitas lähendada juba vanu sõpru ja tuttavaid ning luua uusi sidemeid.

Aga ega loodus tühja kohta salli – järgmine, kuues konverents pealkirjaga „Us and Them: Exploring the Margins“ toimus Vilniuses 1.–3. juunil 2016.

Foto 6. TÜ eesti ja võrdleva rahvaluule osakonna magistrant Tolheishel Khaling jäädvustamas Männiku metsatalu õues toimuvat. Aivo Põlluääre foto.

Aivo Põlluääre foto

Katre Koppel (sündinud 1989) on lõpetanud etnoloogia eriala Tartu Ülikoolis (2015) magistritööga „Esoteeriline keha ja spirituaalne sünnitus uusvaimuse miljöös Algallika kogukonna näitel“. Praegu on ta TÜ eesti ja võrdleva rahvaluule osakonna doktorant ning keskendub tervise ja rahvapärase meditsiini teemadele. Alates 2010. aastast on ta Tartu Nefa Rühma liige.

Anastasiya Astapova erakogu

Anastasiya Astapova (sündinud 1986) kaitses 2015. aastal Tartu Ülikoolis eesti ja võrdleva rahvaluule osakonnas doktoritöö „Ei see ega teine: Valgevene määratlemine poliitilises folklooris“. Praegu töötab ta samas ülikoolis folkloristika nooremteadurina. Tema peamiseks uurimishuviks on poliitiline mütooloogia ja ideoloogia sotsialistlikes ja post-sotsialistlikes maades, hõlmates seejuures rahvuslikke narratiive, erisuguseid uskumusi, vandenõuteooriaid, protestiliikumisi ning rändega seotud lugusid.

Aivo Põlluääre foto

Aivo Põlluäär (sündinud 1990) on lõpetanud 2013. aastal maastikuarhitektuuri eriala. Praegu on ta TÜ eesti ja võrdleva rahvaluule osakonna magistrant. Magistritöö raames keskendub ta teise maailmasõja mälestustele Saaremaa näitel. Aivo on Tartu Nefa Rühma liige alates 2014. aastast.

Alar Madissoni foto

Liis-Marii Roosnupp (sündinud 1990) on TÜ eesti ja võrdleva rahvaluule osakonna magistrant. Tema magistritöö teemaks on naiste kujutamine imemuinasjuttudes. Alates 2011. aastast on Liis-Marii Tartu Nefa Rühma liige.

Ehti Järve foto

Keiu Telve (sündinud 1990) on lõpetanud etnoloogia eriala Tartu Ülikoolis (2015) magistritööga „Kvalitatiivne lähenemine pendel-tööle Soomes töötavate Eesti meeste näitel“. Praegu on Keiu TÜ etnoloogia osakonna doktorant, Ida-Soome Ülikooli nooremuuriija ja Rakendusliku Antropoloogia Keskuse uurija. Tema uurimistöö käsitleb hargmaisust Soomes töötavate Eesti meeste näitel. Keiu on alates 2012. aastast Tartu Nefa Rühma liige.

Balancing work and fun – the 5th international young folklorists’ conference “Folklore or Connections, Folklore of Conflicts”

Abstract

The 5th international conference of young folklorists “Folklore of Connections, Folklore of Conflicts” took place from 7-9 October 2015. The conference series started out as a one-day event in Tartu as a cooperation venture between the Department of Estonian and Comparative Folklore and the Department of Ethnology at the University of Tartu in 2011. On the initiative of Lithuanian colleagues and the Institute of Lithuanian Literature and Folklore and in cooperation with the Department of Estonian and Comparative Folklore at the University of Tartu, the next conference was held in Vilnius as a two-day event with a wider audience of international participants. Since 2013, Tartu Nefa Rühm – an organisation that unites students of ethnology and folkloristics – has also taken part in the organisation of the conference. In 2015, the Estonian Crafts Department of the University of Tartu’s Viljandi Culture Academy joined the circle of organisers, and Viljandi became the meeting place for the young researchers.

The young folklorists’ conference aims to improve academic communication, cooperation and research in the field of folkloristics, offering advanced students and recently graduated young researchers from different countries the possibility to present their research to an international audience. This time the youngsters had the chance to discuss their research themes, concentrating on how folklore helps forge contact or favours conflict. Folklore unites people and groups; it is used to create identities and cultural models. However, there are many examples from the past that show how folklore has been used as a tool to draw (and redraw) boundaries.

In addition to the experiences that the young scientists gained as presenters, organisers of panels or moderators, everyone had the chance to learn from renowned guest speakers William Westerman (USA) and Alexander Panchenko (Russia).